

Vastaus: Timo Juurikkalan ja 27 muun valtuutetun aloite terveydenhuollon järjestämisestä paperittomille henkilöille 12.12.2016

Valtuustoaloitteeseen sisältyvä esitys

Timo Juurikkala ja 27 valtuutettua ovat esittäneet, että Vantaa järjestää:

- paperittomien henkilöiden kiireellisen hoidon kuten vantaalaisille, samoin asiakasmaksuin.
- alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille kaikki terveydenhuollon palvelut ml. erikoissairaanhoidon ja
- raskaana oleville hoidon kuten vantaalaisille.

Lisäksi valtuustoaloitteessa esitetään, että ennaltaehkäiseviä palveluita suunniteltaessa ja järjestettäessä suunnitellaan myös paperittomien henkilöiden tarvitsemia ennaltaehkäiseviä palveluita ja taataan, että yllä esitettyihin palveluihin on helppo löytää ja päästä.

Paperittomalla henkilöllä tarkoitetaan aloitteessa:

- maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä kotoisin olevaa henkilöä, jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle
- Suomeen muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka oleskeluluvan tai viisumin edellytyksenä on ollut yksityinen sairausvakuutus, mutta vakuutusturva on päättynyt tai se ei ole kattava (esim. tietyt opiskelijat, joilla on määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa)
- EU-kansalaista, jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle (esim. tietyt Itä-Euroopan väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan).

Vastaustiivistelmä valtuustoaloitteeseen

Terveydenhuoltolain (50 §) perusteella julkisen terveydenhuollon on annettava kiireellistä hoitoa kaikille sitä tarvitseville. Mikäli henkilöllä ei ole oleskelulupaa ja kuntapaikkaa Suomessa, on kiireellisestä hoidosta maksettava kustannukset täysimääräisinä itse. Valtio ei korvaa kustannuksia, jos kunta on omalla päätöksellään päättänyt jättää perimättä potilaalta kokonaiskustannukset hoidosta ja tarjoaa paperittomalle henkilölle kiireellisen hoidon samoin asiakasmaksuin kuin kuntalaiselle.

Terveyspalveluissa ei ole dokumentoitu potilastietojärjestelmään paperittomuuden syytä, koska muu kuin kiireellinen hoito perustuu hoito-oikeuden todistamiseen.

Vantaan kaupungin johtoryhmä on päättänyt 6.2.2017, että paperittomille alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville ryhdytään tarjoamaan Espoon ja Helsingin tavoin terveydenhuollon palvelut kuten kuntalaisille. Tämä tarkoittaa myös erikoissairaanhoidtoa ja suun terveydenhuoltoa. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan johtoryhmä on päättänyt 7.2.2017, että asia valmistellaan päätettäväksi sosiaali- ja terveyslautakunnassa 13.3.2017.

Valtuustoaloitteessa 12.12.2016 ehdotetaan terveydenhuollon palvelujen järjestämisen laajentamista raskaana oleville ja alle 18-vuotiaille myös muissa kuin kiireellistä hoitoa vaativissa tilanteissa. Ehdotetut palvelut kuuluvat ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja sijoittuvat lähinnä äitiys- ja lastenneuvolaan, sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.

Koska varhainen poikkeavuuksien toteaminen ja hoitaminen on kustannustehokkaampaa kuin tilanteen kiireelliseksi kehittymisen odottaminen, on perusteltua tarjota yllä mainitut palvelut paperittomille raskaana oleville ja alle 18-vuotiaille kaupungin johtoryhmän linjauksen mukaisesti. Myös yhteisönäkökulmasta tarttuvien tautien seulonta ja hoito, sekä rokottaminen ovat tarpeellisia toimia.

Terveyspalvelujen tarjoamisen myötä syntyy tarvetta myös sosiaalipalveluille, erityisesti lastensuojelu- ja asumisasioissa. Liitteenä olevassa selvityksessä (Liite 1) ei oteta kantaa siihen, miten ja missä määrin terveydenhuollon palveluihin yhdistetään sosiaalipalveluja, koska valtuustoaloite koski vain terveydenhuollon järjestämistä.

Kunnalla on mahdollisuus tarjota laajempia palveluja kuin mitä lainsäädäntö edellyttää. Tällöin on huomioitava terveydenhuollon toimintaedellytykset. Terveydenhuoltolain 4 §:ssä määritellään terveydenhuollon toimintaedellytyksistä: Kunnan on osoitettava riittävästi voimavaroja kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä terveydenhuollon palveluihin. Terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän käytettävissä on oltava riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Annettavien palvelujen tulevan laajentamisen myötä tilannetta tulee arvioida tarpeen mukaan ja huomioida mahdollinen työvoiman lisätarve.

Valtuustoaloitteeseen sisältyvien tehtävien kaupungille siirtämisen kokonaiskustannuksista on tehty selvitykseen sisältyvä laskelma. Kyseessä on arvio, koska palveluiden piiriin hakeutuvien paperittomien määrää ei pystytä tarkoin ennakoimaan. Käytännössä järjestely tulisi koskemaan kaikkia ulkomaalaisia, joilla ei ole hoitoon oikeuttavaa todistusta. Helsingin kokemusten perusteella voidaan ennakoida, että kustannukset tulisivat painottumaan erikoissairaanhoidon.

Maahanmuuton ministerityöryhmän toimenpideohjelmassa on annettu tehtäviä viranomaisille poliisin johdolla antaa tilannekuva, kuinka paljon laittomasti maassa oleskelevia henkilöitä on alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tilannekuvan perusteella tulisi varautua lakisääteisten palvelujen järjestämiseen. Ministerityöryhmän edellyttämä sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistus "Kunnille suositukset laittomasti maassa oleskelevien kiireelliseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon" on julkaistu 31.1.2017 (Liite2). Suositusten terveydenhuollon osuuden sisältö on huomioitu tässä selvityksessä. http://stm.fi/documents/1271139/3899844/Kuntainfo_2-2017_verkkoon.pdf/2a98f528-8e34-42c9-91ca-070a3c0d5e40

Sote-uudistus tulee siirtämään kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut maakuntaorganisaatioon vuoden 2019 alusta. Kuntien omien toimintamallien luomista ja valtion vastuulle kuuluneiden tehtävien laajempaa siirtämistä kunnille tulee harkita tarkoin tässä vaiheessa kun muutokseen on aikaa vajaa kaksi vuotta.

Lisätietoja:

Arja Hanna, lakimies, p. 09 8392 2506
Jarmo Kantonen, terveyspalvelujen johtaja, p. 09 8392 6195
Ritva Paavonheimo, erityisasiantuntija, p. 09 8392 4389
Pirjo Pennanen, ylilääkäri, p. 09 8392 3706
Hanna Romu, talouspäällikkö, p. 09 8392 1038
Arja Ruponen, palvelupäällikkö, p. 09 08392 7774